

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: +420 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Image politických stran – září 2015

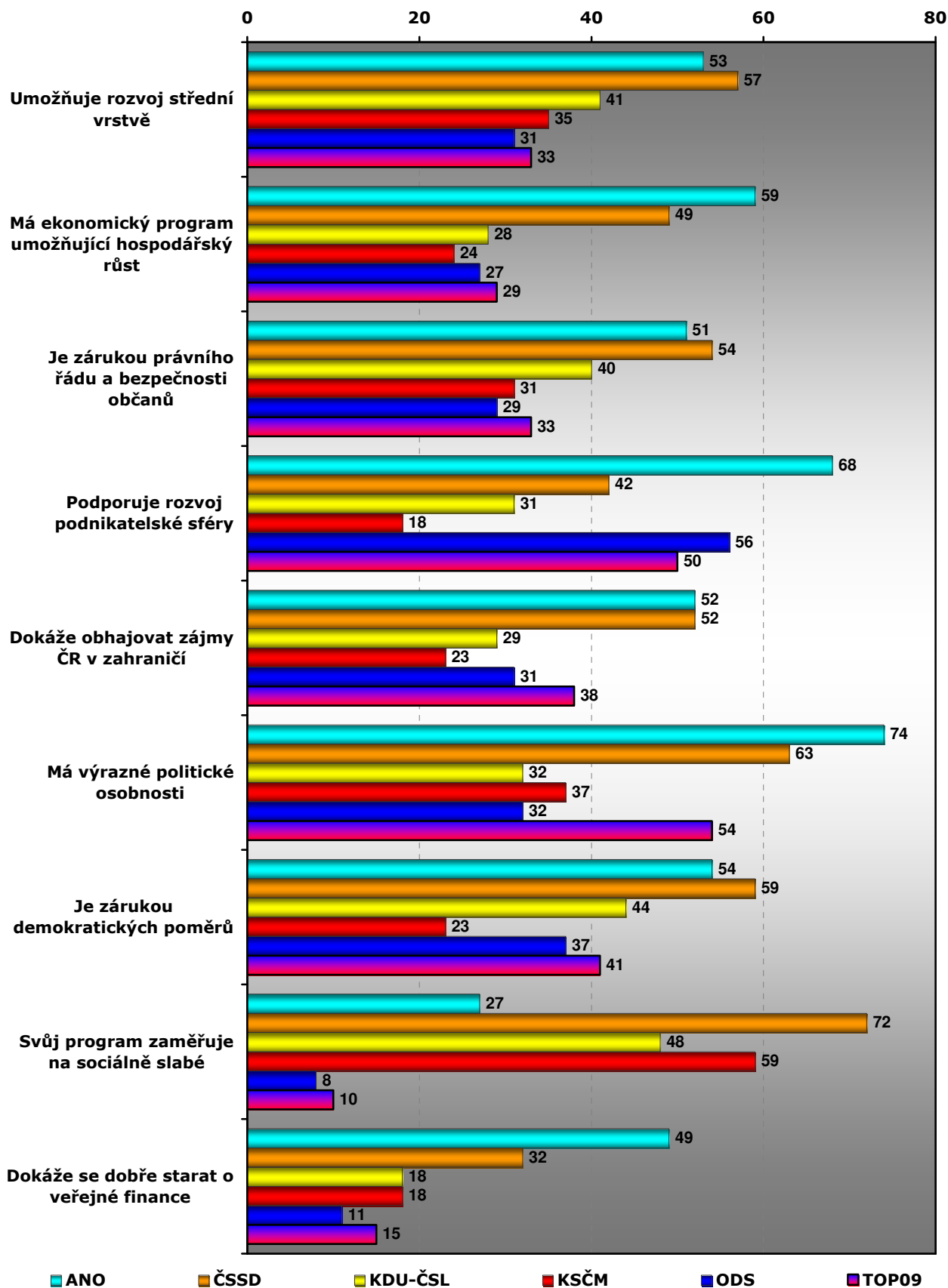
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v15-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. 9. 2015</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>994</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>228</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.88</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. září 2015</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V září 2015 CVVM zjišťovalo názory na jednotlivé strany a na jejich působení. Dotázaní se vyjadřovali k tomu, jestli jsou nebo nejsou politické strany zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů, zda jsou schopny obhajovat zájmy České republiky v zahraničí, disponují-li výraznými osobnostmi, zda mají ekonomický program umožňující hospodářský růst, umožňují rozvoj střední vrstvě, podporují rozvoj podnikatelské sféry, jsou zárukou demokratických poměrů, zaměřují se ve svém programu na sociálně slabé a zda se dokážou postarat o veřejné finance.¹

¹ Znění otázky: „Rádi bychom věděli, jaký dojem na Vás dělají některé politické strany. Postupně budu číst jednotlivé výroky a Vy mi sdělíte, zda se podle Vás hodí k dané straně: b) Umožňuje rozvoj střední vrstvě. c) Má ekonomický program umožňující hospodářský růst. d) Je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů. f) Podporuje rozvoj podnikatelské sféry. g) Dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí. h) Má výrazné politické osobnosti. i) Je zárukou demokratických poměrů. j) Svůj program zaměřuje na sociálně slabé. k) Dokáže se dobře starat o veřejné finance.“ Možnosti odpovědí: ano, ne.

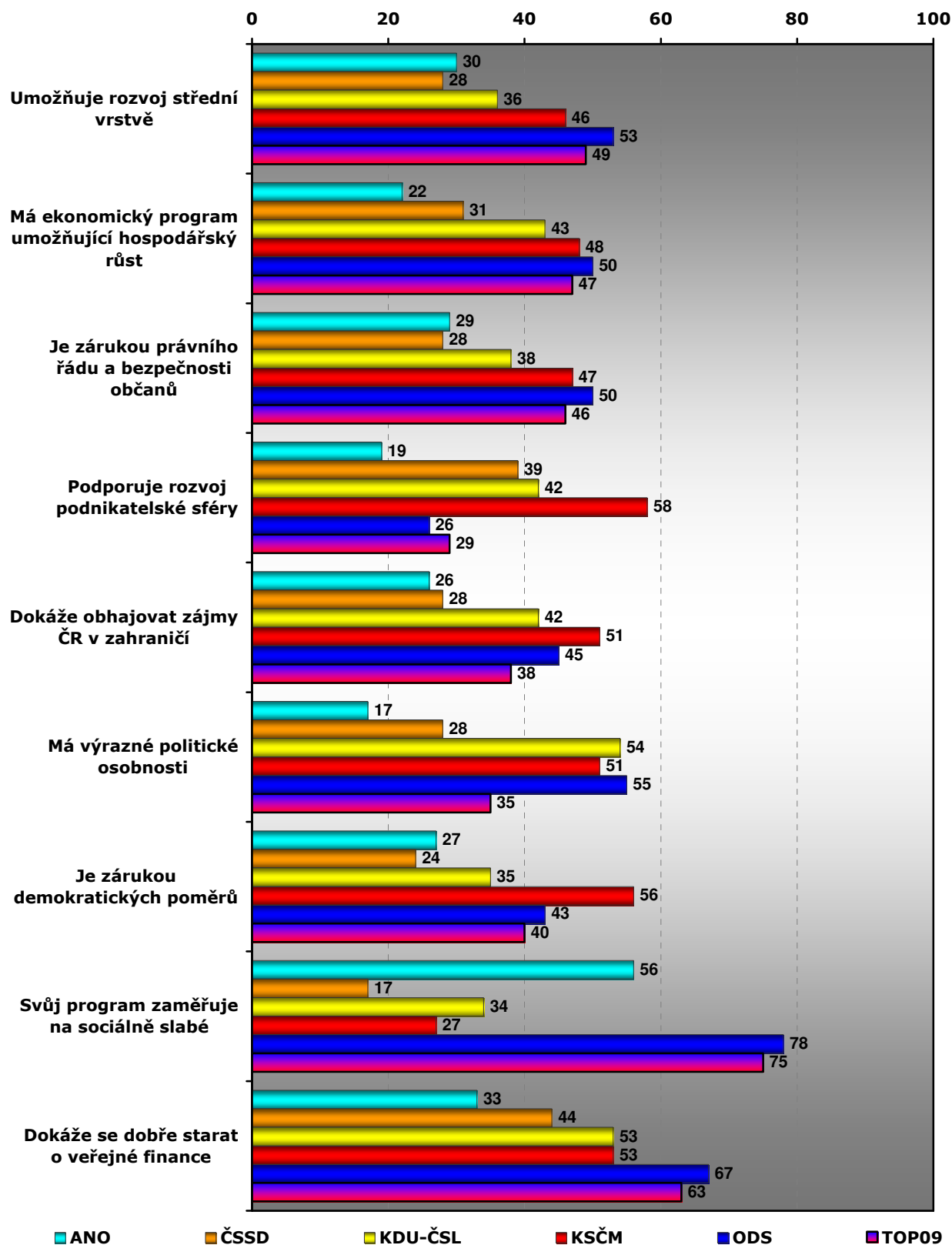
Graf 1a: Vlastnosti politických stran – souhlas s charakteristikou (v %)

Pozn.: V grafu jsou zaznamenány u jednotlivých položek a stran odpovědi „ano“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „ne“ a „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 14. 9. 2015, 994 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

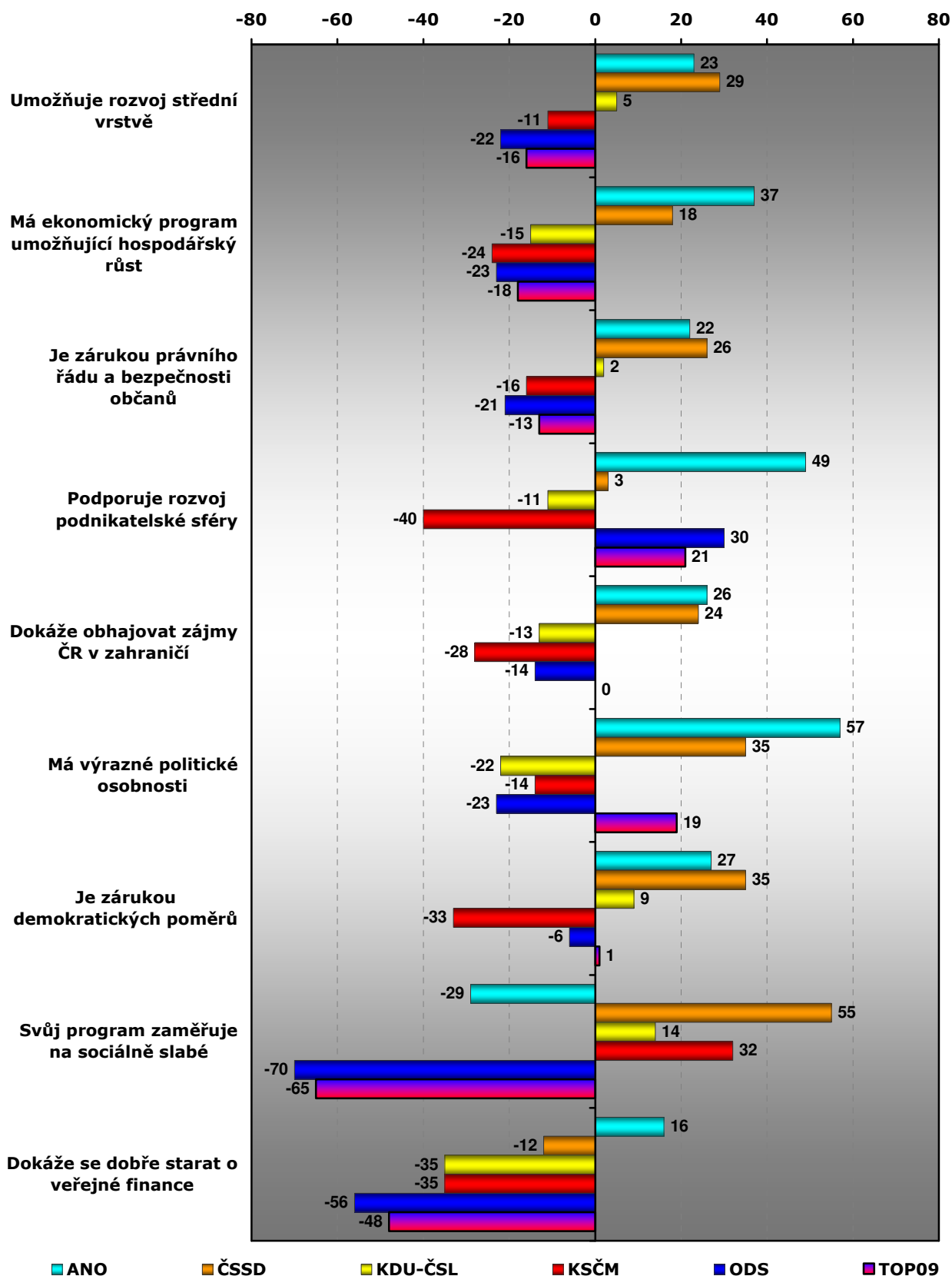
Graf 3b: Vlastnosti politických stran – nesouhlas s charakteristikou (v %)

Pozn.: V grafu jsou zaznamenány u jednotlivých položek a stran odpovědi „ne“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „ano“ a „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 14. 9. 2015, 994 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 2: Vlastnosti politických stran – rozdíly mezi podíly souhlasu a nesouhlasu

Pozn.: V grafu jsou zaznamenány u jednotlivých položek a stran rozdíly mezi procentními podíly odpovědí „ano“ a odpovědí „ne“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 14. 9. 2015, 994 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafech 1a, 1b a 2, u většiny zkoumaných charakteristik se mezi sledovanými stranami z hlediska podílu vyjadřovaného souhlasu, případně z hlediska převisu podílu souhlasu nad podílem nesouhlasu, v čele pohybovaly obě „velké“ vládní strany, ANO a ČSSD. Relativně lépe v celkovém hodnocení přitom dopadla ANO, u níž pouze v jednom případě, a sice u výroku, že „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“, převážil nesouhlas nad souhlasem, jinak ale vždy více či méně výrazně převažoval souhlas nad nesouhlasem. ANO byla jednoznačně nejlépe hodnocenou stranou v případě výroků, že „má ekonomický program umožňující hospodářský růst“ (souhlas 59 %, nesouhlas 22 %), že „podporuje rozvoj podnikatelské sféry“ (souhlas 68 %, nesouhlas 19 %), že „má výrazné politické osobnosti“ (souhlas 74 %, nesouhlas 17 %) a že se „dokáže dobře starat o veřejné finance“ (souhlas 49 %, nesouhlas 33 %), kde byla ANO jedinou stranou, u níž podíl souhlasu převyšoval podíl nesouhlasu. Kromě toho spolu s ČSSD je ANO nejčastěji hodnocena i jako strana, která „dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí“ (u obou stran činil souhlas shodně 52 %, přičemž nesouhlas byl u ČSSD statisticky nevýznamně vyšší než u ANO: 28 % oproti 26 %). V podstatě srovnatelný, byť mírně horší než u ČSSD a každopádně jednoznačně lepší než u jiných stran byl výsledek ANO u výroků, že „umožňuje rozvoj střední vrstvě“ (53 % „ano“, 30 % „ne“) a že „je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů“ (51 % „ano“, 29 % „ne“). Bezpečně druhou pozici za ČSSD zaujala ANO i v případě výroku, že „je zárukou demokratických poměrů“ (54 % souhlas, 27 % nesouhlas). Jedinou slabinou, nikoli nečekanou v případě strany vesměs řazené do pravého středu, se tak stal již zmiňovaný výrok, že „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“, kde souhlas vyjádřila jen o málo více než čtvrtina (27 %) dotázaných proti výrazně nadpolovičnímu nesouhlasu (56 %). I v této oblasti je však ANO vnímána podstatně lépe než její opoziční pravicová konkurence TOP 09 a ODS, byť hůře než rovněž spíše k pravému středu inklinující koaliční KDU-ČSL.

U ČSSD se jako nejsilnější stránka jeví právě posledně zmíněná oblast, tedy zaměření programu na sociálně slabé, kde získala výrazně nejvyšší podíl souhlasu (72 %) při zdaleka nejnižším podílu nesouhlasu (17 %). V tomto ohledu za sebou ČSSD nechává nejen celou pravici včetně svých koaličních partnerů, ale i levicovou konkurenci v podobě KSČM, pro kterou je tato oblast charakteristická. Relativně nejlépe je ČSSD vnímána i jako „záruka demokratických poměrů“ (souhlas 59 %, nesouhlas 24 %), jako strana „umožňující rozvoj střední vrstvy“ (souhlas 57 %, nesouhlas 28 %) i jako „záruka právního řádu a bezpečnosti občanů“ (souhlas 54 %, nesouhlas 28 %) a spolu s ANO také jako strana, která „dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí“ (souhlas 52 %, nesouhlas 28 %). K relativně silným stránkám image ČSSD patří i tvrzení, že „má výrazné politické osobnosti“ (63 % „ano“, 28 % „ne“) a že „má ekonomický program umožňující hospodářský růst“ (49 % „ano“, 31 % „ne“), i když v těchto oblastech zaujímá již pouze druhé místo s citelným odstupem za ANO. Výraznou slabinou z pohledu tradičně levicové ČSSD ovšem není ani „podpora rozvoje podnikatelské sféry“, kde podíl souhlasu (42 %) stále ještě nevýrazně převážil nad podílem nesouhlasu (39 %), byť v tomto ohledu jak ANO, tak i pravicová opozice (ODS a TOP 09), jsou hodnoceny výrazně výše, ale ČSSD zde alespoň poměrně zřetelně předstihla vedle KSČM i KDU-ČSL. U výroku, že se „dokáže dobře starat o veřejné finance“, je sice souhlas v případě ČSSD už jen menšinový (32 % proti 44 % nesouhlasu), ale pořád ještě zdaleka druhý nejvyšší při výrazně nižším podílu nesouhlasu oproti jiným stranám s výjimkou ANO.

KDU-ČSL jako třetí z vládních stran v hodnocení z hlediska dílčích charakteristik zkoumaných v šetření výrazně nevyniká ani v kladném, ani v záporném směru. Navzdory své středově pravicové orientaci je převážně

vnímána jako strana, která „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“ (48 % „ano“, 34 % „ne“) a také která „je zárukou demokratických poměrů“ (44 % „ano“, 35 % „ne“), mírný převis souhlasu nad nesouhlasem se u KDU-ČSL objevuje rovněž v souvislosti s tím, že „umožňuje rozvoj střední vrstvě“ (41 % „ano“, 36 % „ne“) a že „je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů“ (40 % „ano“, 38 % „ne“). Naopak zřejmou slabinou KDU-ČSL v poměru k ostatním stranám s výjimkou prakticky shodně vnímané ODS je to, zda „má výrazné politické osobnosti“, což si myslí jen asi třetina (32 %) dotázaných, zatímco nadpoloviční většina (54 %) s tím nesouhlasí. Jako slabší je KDU-ČSL vnímána i z hlediska podpory rozvoje podnikatelské sféry (31 % souhlas, 42 % nesouhlas), ekonomického programu umožňujícího hospodářský růst (28 % souhlas, 43 % nesouhlas), obhajování zájmů ČR v zahraničí (29 % souhlas, 42 % nesouhlas) a schopnosti „dobře starat o veřejné finance“ (18 % souhlas, 53 % nesouhlas). V tom posledním, ačkoli jde v jejím případě o nejvýraznější převis nesouhlasu nad souhlasem, je ovšem KDU-ČSL spolu s identicky hodnocenou KSČM na tom stále ještě podstatně lépe než TOP 09 a ODS.

U KSČM převažuje souhlas nad nesouhlasem v jediné oblasti, a sice u výroku, že „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“, s čímž souhlasilo 59 % dotázaných a proti se vyjádřilo jen 27 % respondentů. Jednoznačně nejhůře ze všech stran je KSČM vnímána z hlediska „podpory rozvoje podnikatelské sféry“ (souhlas 18 %, nesouhlas 58 %), z hlediska „záruky demokratických poměrů“ (souhlas 23 %, nesouhlas 56 %) a z hlediska schopnosti „obhajovat zájmy ČR v zahraničí“ (souhlas 23 %, nesouhlas 51 %). Relativně nejslabší spolu s ODS, byť pouze s malým odstupem za TOP 09 a KDU-ČSL, se KSČM jeví i z hlediska „ekonomického programu umožňujícího hospodářský růst“ (24 % „ano“, 48 % „ne“). Z hlediska schopnosti „dobře se starat o veřejné finance“ (18 % souhlas, 53 % nesouhlas) je na tom KSČM ovšem zřetelně lépe než TOP 09 či ODS a totéž platí i o výroku, že „umožňuje rozvoj střední vrstvě“ (35 % souhlas, 46 % nesouhlas). Srovnatelně s TOP 09 a lépe než ODS je KSČM vnímána v souvislosti s tvrzením, že „je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů“ (souhlas 31 %, nesouhlas 47 %), lépe než ODS a KDU-ČSL pak KSČM dopadá v případě výroku, že „má výrazné politické osobnosti“ (37 % souhlas, 51 % nesouhlas).

V případě TOP 09 výrazně převažuje souhlas nad nesouhlasem s tím, že strana „podporuje rozvoj podnikatelské sféry“ (50 % souhlas, 29 % nesouhlas) a že strana „má výrazné politické osobnosti“ (54 % „ano“, 35 % „ne“). Vyrovnaný souhlas s nesouhlasem na úrovni zhruba dvou pětín se objevil v případě toho, zda TOP 09 dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí (38 % souhlas i nesouhlas) a že „je zárukou demokratických poměrů“ (41 % souhlas, 40 % nesouhlas). U dalších charakteristik v případě TOP 09 už dosti výrazně převažuje nesouhlas nad souhlasem. Jen menšina si myslí, že TOP 09 „umožňuje rozvoj střední vrstvě“ (33 % „ano“, 49 % „ne“), že „má ekonomický program, který umožňuje hospodářský růst“ (29 % „ano“, 47 % „ne“), že „je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů“ (souhlas 33 %, nesouhlas 46 %), že „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“ (10 % „ano“, 75 % „ne“) a že se „dokáže dobře starat o veřejné finance“ (15 % „ano“, 63 % „ne“), přičemž to poslední kdysi tvořilo výraznou programovou charakteristiku této strany.

U ODS ve všech zkoumaných charakteristikách s výjimkou podpory rozvoje podnikatelské sféry, kde výrazně převážil souhlas (56 %) nad nesouhlasem (26 %), více či méně jednoznačně převážilo nesouhlasné vyjádření nad souhlasem. Celkem podle očekávání ODS není většinou vnímána jako strana, která „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“ (8 % „ano“, 78 % „ne“), ale ani jako strana, která se „dokáže dobře starat o veřejné finance“ (11 % „ano“, 67 % „ne“), která „umožňuje rozvoj střední vrstvě“ (31 % „ano“, 53 % „ne“), která

„má ekonomický program umožňující hospodářský růst“ (27 % „ano“, 50 % „ne“), která „má výrazné politické osobnosti“ (32 % „ano“, 55 % „ne“) a která „je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů“ (29 % „ano“, 50 % „ne“). Menší převis nesouhlasu nad souhlasem se u ODS objevil v případě tvrzení, že „dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí“ (31 % „ano“, 45 % „ne“) a že „je zárukou demokratických poměrů“ (37 % „ano“, 43 % „ne“).

Všechny zkoumané položky byly v případě uvedených stran sledovány již v minulosti (viz tabulku 1). V porovnání s rokem 2013 se především velmi výrazně zvýšily podíly souhlasu u všech zkoumaných položek v případě ANO. Konkrétně souhlas s tím, že „umožňuje rozvoj střední vrstvě“ se zvýšil o 18 procentních bodů, že „má program umožňující hospodářský růst“ o 25 procentních bodů, že „je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů“ o 23 procentních bodů, že „podporuje rozvoj podnikatelské sféry“ o 18 procentních bodů, že „dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí“ o 25 procentních bodů, že „má výrazné osobnosti“ o 34 procentních bodů, že „je zárukou demokratických poměrů“ o 21 procentních bodů, že „svůj program zaměřuje na sociálně slabé“ o 11 procentních bodů a že se „dokáže dobře starat o veřejné finance“ o 32 procentních bodů. Oproti roku 2014, kdy byla otázka v redukované podobě s pouze čtyřmi dílčími charakteristikami stran pokládána naposledy, ovšem v případě ANO již žádný výrazný posun, alespoň u tehdy zkoumaných položek, nenastal. Z toho lze usuzovat, že rozhodující pozitivní posun v image ANO se odehrál v období bezprostředně po jejím úspěšném vstupu do Poslanecké sněmovny a do vlády a od té doby se tento obraz příliš nemění, respektive zůstává zachován.

Změny v případě ostatních stran, vezmeme-li v úvahu období poledních dvou let, nejsou ani zdaleka tak výrazné a jednoznačné. V případě KDU-ČSL se mírně zvýšily podíly těch, kdo stranu spojují s ekonomickým programem umožňujícím hospodářský růst (o 7 procentních bodů od roku 2013), se zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů (o 4 procentní body oproti roku 2013), s výraznými politickými osobnostmi (o 8 procentních bodů od roku 2013 a o 4 procentní body oproti loňsku), se zárukou demokratických poměrů (o 4 procentní body) a se zaměřením programu na sociálně slabé (o 8 procentních bodů od roku 2013). U ČSSD se oproti loňsku zvýšil podíl souhlasu s tím, že dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí (o 7 procentních bodů), čímž se ovšem tato připsaná vlastnost v případě ČSSD pouze vrátila na srovnatelnou úroveň z roku 2013. Naopak pětibodový pokles souhlasu byl zaznamenán v případě tvrzení, že ČSSD „umožňuje rozvoj střední vrstvě“. Obě „tradiční“ strany stávající koalice, tj. ČSSD a KDU-ČSL, jsou přitom vesměs vnímány o něco příznivěji než v roce 2010 či 2011.

U TOP 09 a ODS pak můžeme v čase pozorovat většinou značné zhoršení oproti roku 2010, a to výrazněji u ODS, přičemž ale rozhodující část tohoto posunu se odehrála v letech 2010 až 2013, kdy tyto strany společně nesly vládní odpovědnost, zatímco posuny z posledních dvou let nejsou příliš významné a lze zaznamenat i drobná zlepšení, jako např. u tvrzení, že je zárukou demokratických poměrů v případě ODS (vzestup souhlasu o 4 procentní body od roku 2013). Jako významnější posun z posledního období lze označit pokles souhlasu s tím, že ODS a v menší míře i TOP 09 má výrazné politické osobnosti (pokles od roku 2013 o 13 procentních bodů u ODS a 5 bodů u TOP 09). Vesměs negativní posuny v podobě poklesu souhlasu od roku 2013 nastaly též v případě KSČM, ovšem u žádné z charakteristik s výjimkou „zaměřením programu na sociálně slabé“ si KSČM nepohoršila oproti roku 2010.

Tabulka 1: Vlastnosti politických stran – vývoj v letech 2010-2015

		Září 2010	Září 2011	Září 2013	Září 2014	Září 2015
Umožňuje rozvoj střední vrstvě.	ANO	-	-	35	-	53
	ČSSD	52	54	62	-	57
	KDU-ČSL	36	-	41	-	41
	KSČM	35	39	41	-	35
	ODS	40	31	35	-	31
	TOP 09	39	32	35	-	33
Má ekonomický program umožňující hospodářský růst.	ANO	-	-	34	61	59
	ČSSD	34	33	49	49	49
	KDU-ČSL	18	-	21	26	28
	KSČM	19	22	30	28	24
	ODS	44	32	26	24	27
	TOP 09	42	30	28	32	29
Je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů.	ANO	-	-	28	51	51
	ČSSD	41	41	52	51	54
	KDU-ČSL	29	-	36	36	40
	KSČM	28	29	35	28	31
	ODS	38	30	27	26	29
	TOP 09	37	31	30	35	33
Podporuje rozvoj podnikatelské sféry.	ANO	-	-	50	-	68
	ČSSD	33	35	42	-	42
	KDU-ČSL	28	-	31	-	31
	KSČM	17	19	23	-	18
	ODS	70	64	57	-	56
	TOP 09	60	56	55	-	50
Dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí.	ANO	-	-	27	54	52
	ČSSD	39	38	50	45	52
	KDU-ČSL	26	-	27	26	29
	KSČM	21	24	33	23	23
	ODS	53	40	37	29	31
	TOP 09	50	41	42	39	38
Má výrazné politické osobnosti.	ANO	-	-	40	71	74
	ČSSD	59	52	60	62	63
	KDU-ČSL	26	-	24	28	32
	KSČM	39	36	43	38	37
	ODS	66	54	45	35	32
	TOP 09	69	59	59	59	54
Je zárukou demokratických poměrů.	ANO	-	-	33	-	54
	ČSSD	48	48	57	-	59
	KDU-ČSL	36	-	40	-	44
	KSČM	21	24	29	-	23
	ODS	47	39	33	-	37
	TOP 09	49	40	39	-	41
Svůj program zaměřuje na sociálně slabé.	ANO	-	-	16	-	27
	ČSSD	73	71	73	-	72
	KDU-ČSL	38	-	40	-	48
	KSČM	66	68	66	-	59
	ODS	10	8	8	-	8
	TOP 09	14	9	11	-	10
Dokáže se dobře starat o veřejné finance.	ANO	-	-	17	-	49
	ČSSD	-	-	31	-	32
	KDU-ČSL	-	-	15	-	18
	KSČM	-	-	23	-	18
	ODS	-	-	12	-	11
	TOP 09	-	-	17	-	15

Pozn.: V tabulce jsou v buňkách uvedeny procentuální podíly respondentů, kteří u konkrétní strany souhlasili s daným výrokem.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Podrobnější analýza ukázala výrazné diference zejména z hlediska stranických preferencí, přičemž s jednotlivými charakteristikami stran vždy ve zvýšené míře vyjadřovali souhlas jejich příznivci.